

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на
визују се од погодно

Редакција је у гласилу
Томасовој бр. 20

Гласник уредника
ДРАГ. С. РОГИЋ

Један историјски догађај

Историјски су нам догађаји сувише близу, они се ређају огромном брзином, да их не можемо довољно оценити по вредности ни сваки за себе, ни један према другоме. За доднице студије нашег времена биће готово збуњености, кад се одједном има пред собом све што се догодило за најкраће време.

Једна од најкрупнијих појава за наш народ, а и за историју Европе, биће несумњиво развој југословенског питања. Оно је, као под неком чаробном руком, најједном букнуло, изнесено на решење и са лакоћом, како се само свете истине схватају, добило потпун, одређен облик. Силина, којом је оно подједнако обухватило све слојеве народа, на обема странама зараћених држава у којима он живи, факат, да у томе народу нема ни труни какве опозиције општем и формулисано гледишту на југословенску будућност, светлост, која је као сунце растерала мрак верских и политичких заблуда и отерала под земљу интриге наших непријатеља — најбоље говоре о нашем праву, о нашој истини и недољивости остварења наших заједничких жеља.

Пред своју смрт је покојни Крек допунио своју величину једном великом мисли: нема силе, нити се могу догодити обрти, који ће моћи да спрече уједињење Срба, Хрвата и Словенаца. Неће то моћи да омете никаква војничка сила, никакве политичке комбинације.

А два паралелна документа: слободна изјава слободних људи у Крфској Декларацији и херојска изјава потлачених људи Југословенског Клуба у Бечу од 17 маја 1917 године не допуштају да се ма колико и икада различно мисли о вољи Југословена. Њихова је воља општа, несумњива: заједнички слободан живот у једној заједничкој држави.

Тај је посао свршен и само чека на дан,

мира и правичног решавања ствари, па да добије и свој крајњи облик. И још више, никакве заблуде ни рђаве намере неће га ни тада спречити да не буде свршен.

И тај дух, то осећање сигурности у победу правде, и са њом и нашег уједињења, који подједнако запаја све делове разједињеног троименог народа и у слободи и под туђином инспирисао је и нашег Наследника Престола у овој наредби:

»Поздрављам моје официре, подофицире и војнике католичке и протестанске вере који данас прослављају нову годину и желим да се у њој крунишу успехом заједнички напори и оствари идеал народа нашег уједињењем у једну слободну и демократски организовану државу, која би свима вероисповестима зајемчила потпуну равноправност и омогућила свестран развитака. Ја сам уверен да ће се моји официри, подофицири и војници православно вере, са искреношћу која их је вазда одликовала, придружити поздраву који данас сањем борцима браћи католичке и протестанске вероисповести и да ће они са мном заједно зажелети срећну нову годину и срећан рад на ослобођењу. Желим да тај поздрав доспе и до кућа и породица браће наше и да им објави, да смо овде, на уласку у заједничку отаџбину, сви уједињени и прожмани уверењем да ће нова година, благодарећи нашим напорима и искреној помоћи Савезника учинити крај патњама свију оних, који на дому са нестрпљењем очекују долазак наш.

Срећна нова година!
Александар, с. р.

ЕНГЛЕСКИ РАДНИЦИ

Лондон. — На раднички конгрес у Лондону дошли су представници три милиона енглеских радника. Циљ је ове конференције био да се донесу одлуке, какво ће држање усвојити енглески радници у погледу разних предлога о миру и да

се дефинише гледиште радника, што се тиче британских циљева рата.

Г. Хендерсон, бивши министар и један од шефова енглеске радничке странке прочитао је одмах по отварању седнице писмо Лојда Џорџа, у коме он излаже гледиште владе на улове за мир и истиче потребу да се споразуме са Савезницима, пре но што ће се ма шта изменити у њиховим условима.

После тога је Хендерсон узео реч и, усред бурних овација, изјавио је да радничка странка, без резерве, констатује, да би немачка победа довела до потпуног уништења слободе у Европи.

За Хендерсоном је говорило више говорника. Сви су они истичали потребу да треба убити прусијанизам пре него што се и сања о миру.

Конференција је једногласно усвојила текст мемора, који је предложио председник Хендерсон у коме је формулисано гледиште радничке странке на циљеве рата: Тај мемор је поднет влади и ово су у њему главни услови за мир:

Владавина на свету на демократским начелима.

Укидање тајне дипломатије.

Збацивање апсолутизма и укидања насилног регрутисања.

Смањивање наоружања. Стварање конференције држава.

Потпуно васпостављање Белгије заједно са свима оштетама, које то васпостављање претпоставља.

Васпостављање Луксембурга.

Алзас и Лорен и Пољска да одлуче сами о својој судбини.

Балканске државе да се ослободе сваке стране владавине и да се њихова независност осигура од сваког насртаја.

СПРЕМА НА ЗАПАДУ

Париз. — Танк пише: Немачка офанзива на нашем фронту може се већ предвиђати, али зашто нам је гаши непријатељи наглашавају. Саопштили смо шта о томе вели »Дајче Тагесцајтунг«, а сад налазимо исту претњу и у »Теглаше Рундшау«. Исто шта тамо пише: »Енглези су већ почели да осећају немачку снагу код Камбреа, а Французи ће ускоро видети да Хинденбург и Лудвигорф могу на западном фронту учинити више од обичне дефайзеве, јер ће моћи да нападну артиљерију, коју данас имају наши непријатељи, ускоро надмашити«. Баденски принц Макс је лично изјавио посланицима:

»Треба да првобитно сву народну снагу за тешке борбе, које нас очекују. Наши непријатељи треба да знају да нашу снагу подржава ваваронска савест. Са тих духом победићемо«.

У рату се у опште нема обичај, да се обзире на овакве пројекте, али ако они тиме масе да ослабе наше припреме за отпор, они се варају. Сва та литература неће нас преварати.

У АУСТРИЈИ

Цирих. У буџетској комисији аустријског парламента, у току дебате у буџету министарства привреде, чешки аграрни посланик Удржал изразио је симпатије Чеха за бољшевице. Он је рекао да ће подела земље, коју они траже, развити производњу земљишта.

У Господској Кући аустријских делегација министар војни Штегер Штајнер је два поверљива саопштења о закључењу примирја.

Одговарајући на питање о судбини Јеру-

салима Штелер Штајнер је изјавио да је, према досадашњим извештајима, заузеле Јерусалима било без борбе и да варош није ни мало оштећена. Према уверавању турске више команде није било никаквог важног пустошења. Сад је Јерусалим ван борбене зоне.

После тога министар војни одбио неке оптужбе, које је југословенски посланик Корошец изнео против војске и против неких официра. Он протестује, што Корошец хоће да генерализује неке испаде, против којих министар обећава да ће наредити истрагу.

Господска Кућа је решила да остане при својим старим одлукама што се тиче ратних издатака. Како у том погледу није постигнут споразум са Сабором, предложено је да се образује заједнички одбор оба дома, који ће израдити један извештај о овом пројекту ратних издатака.

ДАЛМАЦИЈА

Најглавнија грана народне економије поморство услед туђинских апетита није оно, што би се морало очекивати од једне у првом реду поморске провинције. Крајева, који се нарочито баве поморством (бродарством), јер топографски њихов положај не пружа ни других услова за живот, јесу Боко-которски приморски крајеви, варош Дубровник и полуострво Пељешац.

Из ових крајева налазио је и излази кадар поморских капетана за трговачку морину.

Али и ова до пре десетину година кубурали су јер су били осуђени, да служе на паробродима паробродарског полудржавног аустријског друштва »Лојд«, чији је капитал већим делом немачки. Покушале се отрести и подићи домаћа друштва, али та су једва могла, да живи. Па и нису иначе имала услова за живот, кад Далмација зависи само од Трста.

Но последњих десет година променила се ипак ситуација. Људи стручњаци у мору, прегнуше, да по што по то оснују домаћа јака друштва и заинтересоваше чешки словеначки, хрватски и српски капетани.

Отпшли су многи поморски капетани, као стручњаци у послу, у Трст и ту народним капиталом почели ударати седница паробродарским друштвима. Почела је борба са

»Лојдом«. Народни инат кигао се и данас имамо у Трсту директоре разних паробродарских друштава велике преко-океанске и велике обалне и мале обалне пловнабе, све људе из ових поморских далматинских крајева.

А у самој Далмацији са седиштем у Сплиту удружило се неколико малих паробродарских друштава у једно, звано »Далмација«.

Дубровник пак носи барјак, јер у самој вароши постоје четири паробродарска друштва, три велика преко-океанска, слободне пловнабе, и једне мале обалне пловнабе за путнике и трговану од Трста до Далмације.

»Лојд« је изгубио битку.

Али ово није још ништа. Поморство тек има да постави главна економска грана Далмације.

То ће се догодити само онда, кад Далмација са жељезницама буде везана са залеђем; тада неће сељак бити принуђен, да седе у Америку, тада ће море напредити, што је природно омалело.

Кад Сплит постане центар трговине у месту Трста, Далмација ће цветати, неће више бити пешелуга.

То ће бити само онда, кад она не буде више експлоатационо земљиште ни Немаца ни Мађара, кад испане из њихових панџа, кад буде састав-

на део независне државе Срба, Хрвата и Словенаца. Само у овом државном саставу ова ће се подизнути; свако друго страног господство над Далмацијом, њу ће журнути у повор. Далмација је саставни део Босне, Херцеговине, Хрватске, Славоније и западне Србије као свог најблажег залеђа.

ИЗ ПАРЛАМЕНТА

Париз. — Као министар војни Клемансо је поднео парламенту законски пројекат по коме ће радове на бојишној зони радити заробљеници, руски војници, цивилни радници и војници из класе 1890 и 1891. Подносиоци овај пројекат, Клемансо је, у једном ватреном говору, изјавио да ће и радници из фабрика, ако буде потребно, отићи на фронт, а њих има 1,200.000. Председник владе начинио је од овог пројекта питање поверења и добио 425 гласова против 73. После тога је влада поднела скупштини законски пројекат за преглед класе из 1919 године. После дискусије, у којој је Клемансо изложио владино гледиште, предлог закона је једногласно усвојен.

ШВАЈЦАРСКА

Берн. — Дописник «Шти Паризијена» интервјуисао је Калондера, новог председника швајцарске конференције. Он

Српска мисија у Америци

Крф. — У част српске мисије Министар Спољних Послова г. Лансинг приредио је свечану вечеру 16. децембра. Међу званицама био је велики број америчких државника, вјештених грађанских и војних личности. У здравици је г. Лансинг рекао: «Чврсто сам уверен да ће сва господа Американци, који се налазе за овом трпезом, поделити моју радост што видимо међу нама преставнике српске мисије, која је дошла да нас поздрави. Ни за тренутак се нисмо заборавили да је наш заједнички непријатељ најпре напао Србију која је сваки делови своје херојске отаџбине залила крвљу својом. Када се буде писала историја овога рата, ја сам уверен да ће најславнији њен одељак носити с правом назив «Србија». Српска војска је показала чуда од храбрости, српски народ је подносио и још једнако подноси огромне патње. Таква пожртвована и таква издржљивост не смеју бити само признати већ и награђени. Молим господо да заједно савном уставу и поздраве славом овећаног Краља Србије и његовог узвишеног сина Наследника Престола, као и чланове ове отмене мисије.» Шеф српске мисије г. Веснић одговорио је:

је изјавио да, узимајући у праву спољних послова, он је најчвршће решен да очувану интегритет према свима, најстрожију, најскупљу и најлојалнију.

О мору је Калондер рекао да ће он доћи сам по себи кад сазри. Швајцарска се неће упустити да интервенције међу зараћеним неким акцијом, која би промашила циљ и могла удати угледу Швајцарске.

Једном речи, Швајцарска сме са поверењем чекати будућност. Калондер је још живео у Италији, познаје је добро и гаји симпатије према њој. Говорио је врло похвално о француском народу и о Француској.

ИЗ РУСИЈЕ

Биариц. — У име Клемансоа и у своје име, министар спољних послова г. Пишон телеграфисао је г. Извољском и руској колонији захваљујући им за оградну од садашњих руских управљача и за солидарност са Савезницима. У телеграму г. Клемансо каже:

»Придружујем се вашој нади да видим вашу земљу што скорије слободну од елемената не реда и да се она скоро врати својим старим традицијама, узевши понова активног учешћа у борби, коју смо примили заједно са њом против непријатеља права и слободе.

»Срећни смо, што нам се дала прилика да дођемо у ову земљу слободе која се непрестано надањује Вашингтоновим генијем и којој ми Срби дугујемо дубоку захвалност не само на угазаној нам материјалној и моралној потпори до свих часа него и на свему о коме што знамо да ће Америка учинити за заједничку савезника и непосредно за Србију. Наш је народ подносио за време ових пет година патње које се не дају упоредити и које су страховатије него што је била и сама тортура за време његове вековне борбе за своје ослобођење. Српски народ је храбро поднео сва искушења и може чела висока потврдити да је у нашој земљи сваки, почев од Краља који је први војник и први грађанин, од његовог узвишеног сина који је заборавио на своју младост у служби отаџбине, од највишег команданта па до обичног војника, па до жена и деце, сваки је вршио своју дужност.

Српски народ се ослободио зепће односно свога опстанка и будућности онога дана када је мудри и извршни шеф америчкога народа објавио одлуку овога народа, да ступа у рат на страни Савезника а за победу слободе, права и

части над варварством и тиранијом. Од тога дана ми гледамо на своју будућност са већом мирноћом, уврени да ће наши Савезници а на првом месту Америка извојевати истинску слободу и једнакост за мале народе, то јест, извојевати остварење оне идеје за коју смо ми и наша браћа Хрвати и Словенци готови да пролијемо и последњу кап крви. Молим господо да извојевате попити ову чашу у здравље Председника Вилсона којим се Америка а са њоме и цео просвећени свет искупљен око наших Савезника може с правом поносити.»

Обаде ове здравице биле су топло поздрављене. Нарочито дубок утисак је учинила срдчаност министра Спољних Послова г. Лансинга. (Прес-биро.)

КРВАВА АНКЕТА

Посланички Југословенски клуб настао је да приушти тачне податке о свима неделима аустро-мађарских власти противу нашег тројменог народа. Један део од тих злочина, навео је већ на јавност у своје знаменито говору посланик Тресић Павичић, које је попунио својим говором у аустрijским делегацијама, др. Коросец. Таква су недела многобројна и Југословенски Клуб хоће да има детаљне податке о свима тим злочинима. У томе циљу Клуб је упутио проглас на народ, молећи сваког патријотца, који шта зна о каквоме насиљу, да га о томе извести. Бележећи тај проглас Југословенског Клуба. «Хрватска Држава» пише у својем броју од 14 новембра ово:

Југословенски Клуб у Бечу издао је преко новина позив, да му се шаљу подробне и истините информације о свима политичким гоњењима — што је још важније о неделима, која су почињена од почетка рата у нашем народу.

Крви и сузе мученика најскупљи је капитал свакога народа. То је жива клица, која сваког дана опет рође и донесе плода.

Шта можемо кати лепше мученицима, него да се не заборава, него да се с њима учимладеж и организује народ. Да им се са сузом и радом даде бар нешто задовољења. Они ће знати онда, да нису трпели узалуд, већ да се из њихове крви родила срећа народа.

Ако се безобзирно прикупим све оно, што се све нашем народу учинило, биће нам то ваљано оружје у борби за народне идеале. То ће бити оружје, које нам неће нико моћи да избаци из руку. Аргументат је и за највеће слепце, зато ми не можемо одустати од захтева за природном слободом, за народном државом. Ова крв нам је сведочанство, да ти странци немају у срцу друго него љуту мржњу за све што је југословенско. Може ли свет онда тражити да идемо заједно (или боље речено као робови) с људима, који су овако поступали према нама? Хоће ли се наћи на-

ћиван човек који ће веровати да народ тражи васпостављање старих прилика после оваквих догађаја? Ради тога се надмо да ће одани бити јак и да ће се наћи доста енергичних људи, који ће без страха све догађаје пренићи и пријавити.»

САОПШТЕЊА

ПОМЕН. — Сродници и пријатељи даваће годишњи помен коњичком потпуковнику Станку Радуловићу 21. тек.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНКУСКИ КОММУНИКЕ

Канонада с прекиди-ма на разним тачкама фронта. Једним успешним испадом у области Курткон добили смо заробљеника. Сукоби патрола јужна од Корбени. На другим странама свуда мирно.

У току многих ваздушних бораба француски су пилоти јуче оборили 4 немачка авиона. Осим тога два непријатељска апарата јако општењена, пала су у немачке линије.

ЕНГЛЕСКИ КОММУНИКЕ

У току децембра 1917 добили смо 1018 заробљеника са 12 официра. За исто време смо запленили 4 топа, 3 рововска оруђа и 103 митраљеза.

Доцније. — Синоћ, после јаке артилеријске припреме, непријатељска одељења су покушала да продру на наше положаје у близини Мерикура. Та су

месеца у цркви Св. Сива у 10 ч. пре подне. Овоје извојеватију покојнике и своје пријатеље и позванике.

ЧИТУЉА. — 18. ов. мес; око 8 сати напрасно је умро у кафани код Битола, Влада Ђарић, стаклорезац. Погреб је био јуче пре подне из српске болнице. —

Ожалостњени: жена: Спасенија, браћа: Миливој, Драгољуб и Велизар, сестре: Миленка и Косара и синонци: Војислав и Радомир.

одељења растерана ватром наше артилерије и нису успеле да дођу до наших ровова. Тада смо их папали у зони између две пруге нашим патролама и добили нешто заробљеника. Непријатељ је претрпео и доста губитака.

Сви други непријатељски испади, јужно од Ланса, на коту 70, у близини пута за Менен и северно од Пасшанделе одбијени су и том приликом добили смо нових заробљеника.

ИТАЛИЈАНСКИ КОММУНИКЕ

Преко дана уобичајена артиљерска акција. Италијанске и енглеске батерије изазвале су експлозију два непријатељска депоа муниције у Фонтго и југоисточно од Говезио.

Енглеске патроле су нападе непријатељске предстраже, наневши им губитака и добили заробљеника. Десетина лоба, натоварених трупама, које су покушале да се искрцају на десну обалу Пјале, растеране су.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

РИМ. — Сенат је, сазнавши за француски успех на италијанском фронту, приредио свечане демонстрације за Француску. Говор г. Орландо одушевљено су сви поздравили. Цела италијанска штампа износи, да сви немачки маневри неће успети и истиче верност Италије.

ХАВР. — Посредовањем шпанског краља постигнут је споразум између Немачке и Белгије што се тиче заробљеника и интернираних. Белгијска влада се обавезује да врати све заробљенике, које је добила у немачким колонијама у Источној Африци а који су сад интернирани у Француској. Немачка влада ће ослободити све жене и децу, која се сад налазе у немачким логорима. Ослобођени Белгијанци моћи ће да бирају, хоће ли се вратити у окупирану Белгију или ће ићи у Француску или Швајцарску.

ЦИРИХ. — Јављају из Варшаве да су полски студенти организовали прошле недеље

велике манифестације у част генерала Пилсудског и да се том приликом скупила огромна маса света. Они су погушали да уђу у центар вароши и певали су изазивачке песме против Немана. У сукобу са полицијом рањено је више лица.

РИМ. — У Италији је створен ратни савет, коме председава председник владе и главни министри. Шефови главног штаба биће чланови овог Савета.

АТИНА. — Г. Венизелос ће стићи у Атину у недељу.

РИМ. — «Осерваторе Романо» јавља да је јерусалимски патријарх умро у Дамаску.

ПARIЗ. — «Минхенер Пост» каже да криза угља у Немачкој добија изглед праве катастрофе.

МАЛИ ОГЛАСИ

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 4, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује вашем свету, да се користите услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 9—10